

۱۰۲۷۴۰۰

به نام خداوند بخشندهی مهربان

سنت و مدرنیسم در معماری کشورهای غیراسلامی

کنش، میان پایاگرایی سنت و پویانگری مدرنیسم

رانا مایر و پیراستار علمی: دکتر حسین سلطانزاده
دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی

نویسنده: _____
محرران: محسن اسماعیلی، رعنا ایاز، زهرا جهنم‌امی،
معین توکل‌نی‌نیا، سارا شریعتی، مهشاد بیادی،
بابک مصری‌ئیلائلو، فریسا نعیمی‌فروتنی‌نژاد.

عنوان و نام پدیدآور	سنت و مدرنیسم در معماری کشورهای غیراسلامی: کنش، میان پایاگرایی سنت و پویانگری مدرنیسم/ نویسندگان محسن اسماعیلی ... [و دیگران]؛ راهنمایی و ویراستار علمی حسین سلطانزاده.
مشخصات نشر	تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات؛ قزوین: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قزوین، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۱۶۲ ص: مصور، جدول، نمودار
شابک	978-964-10-4948-7
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبا
یادداشت	نویسندگان محسن اسماعیلی، رعنا ایازی، آرزو بهنامی، معین توکلی‌نیا، سارا شریعتی، مزده صیادی، بابک مصری‌نیلاتلو، فریسا نعیمی‌فروتی‌نژاد.
موضوع	معماری -- تاریخ
موضوع	Architecture -- History
موضوع	معماری جدید
موضوع	Architecture, Modern
موضوع	معماری بومی
موضوع	Vernacular architecture
موضوع	تجدد
موضوع	Modernism
شناسه افزوده	اسماعیلی محسن، ۱۳۶۳ -
شناسه افزوده	سلطانزاده، حسین، ۱۳۳۵ - ویراستار
شناسه افزوده	دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قزوین
شناسه افزوده	دانشگاه آزاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات
شناسه افزوده	Islamic Azad University Publication
رده‌بندی کنگره	۱۳۹۶ س ۹ / ۲۰۰
رده‌بندی دیوپی	۷۲۰/۹
شماره کتابشناسی ملی	۴۹۲۱۵۲۶

عنوان	سنت و مدرنیسم در معماری کشورهای غیراسلامی: کنش، میان پایاگرایی سنت و پویانگری مدرنیسم
زیر نظر	دکتر حسین سلطانزاده
ناشر	سازمان چاپ و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی دانشگاه آزاد اسلامی قزوین
طرح جلد و صفحه‌آرایی	با همکاری مهدخت کیانی
ویراستار	با همکاری مهدخت کیانی
سال انتشار	۱۳۹۶
نوبت چاپ	اول، ۱۳۹۶
شمارگان	۲۰۰۰ نسخه
قیمت	۱۳.۵۰۰ تومان
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۴۹۴۸-۷

* کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است *

ساختمان مرکزی: قزوین، بلوار نخبگان، دانشگاه آزاد اسلامی قزوین ۰۲۸ ۳۳۶۷۵۷۸۷

مرکز پخش: ۰۲۸-۳۳۶۸۸۰۵۸

مراکز فروش تهران: سیمای دانش، نشر کتاب دانشگاهی، کیان رایانه، عابد، علوم پویا، دیانت

آدرس سایت: www.qiau.ac.ir

پست الکترونیک: spc@qiau.ac.ir

فهرست مقالات

- تباین، در معماری سنتی و مدرن شهر رم | محسن اسماعیلی ... ۱
- معماری معاصر فنلاند | رعنا ایازی ... ۱۹
از رمانتیسیم ملی تا مدرنیسم منطقه‌گرا
- جستاری در هویت معماری سنتی و معاصر اسپانیا | آرزو بهنامی ... ۳۹
- گذر از سنت به مدرنیته، در معماری معاصر تایلند | معین توکلی‌نیا ... ۶۳
- رد پای آیین و سنت، در معماری معاصر ژاپن | سارا شریعتی ... ۸۱
- تقابل سنت و مدرنیسم و تأثیر آن، در ایجاد نوعی پست‌مدرن واکنشی و مقاومتی_ آفریقای جنوبی |
مژده صیادی ... ۱۰۹
مطالعه‌ی ساختمان‌های طراحی شده در شهر ژانسهورگ
- سنت و مدرنیته در معماری تایوان | جک کوری‌تیلانو ... ۱۲۵
- معماری چین در گذر زمان از سنت به مدرنیسم | فریسا نعیمی فروتنی‌نژاد ... ۱۴۹

WWW.Ketab.ir

پیشگفتار

سنت، مجموعه‌ای از دستاوردهای فرهنگی است که به سبب تأثیر عوامل بسیار متعدد محیطی، مادی، تاریخی شکل می‌گرفته و بازتاب آن را می‌توان در بسیاری از آثار تمدنی یک جامعه نیز مشاهده کرد. سنت‌های معماری را نیز می‌توان به همین ترتیب مجموعه‌ای از دستاوردهای فرهنگی و مادی دانست که در وجوه و ابعاد گوناگون فضاهای معماری و شهری در یک جامعه بازتاب می‌یافته است.

به‌طور معمول موضوع سنت کمابیش در دوره معاصر از زمان شکل‌گیری انقلاب صنعتی و دوران مدرنیسم با مفهوم ویژه‌ای مطرح شد. زیرا انقلاب صنعتی و فرهنگ و فلسفه مدرن از یک سو با بسیاری از مظاهر و نشانه‌های تاریخی مربوط به گذشته مخالفت می‌ورزید و از سوی دیگر کاربرد مصالح و روش‌های جدید ساختمانی به‌طور معمول موجب کنار نهادن شدن بسیاری از جنبه‌های شکل و کارکردی فضاهای معماری سنتی شد.

افزون بر این، تکنولوژی‌های جدید موجب شدند که شیوه‌ی زندگی و الگوهای رفتاری مربوط به آن به تدریج دگرگون شود و حاصل آن در روی فضاهای معماری بازتاب یابد، فرایندی که هم‌چنان ادامه دارد، این پدیده به همراه تحولات مربوط به رسانه‌های عمومی و ابزارهای ارتباطی و به ویژه تحولات جمعیتی ناشی از گسترش بهداشت عمومی و افزایش طول عمر انسان و شکل‌گیری شهرهای میلیون‌نشین به دگرگونی‌های ناشی از این پدیده‌ها به‌صورت اساسی ساختارهای فضاهای معماری و شهری را دگرگون کردند و در بعضی از زمینه‌ها نوعی تفاوت اساسی یا تضاد بین الگوهای کهن و سنتی پدیدار شد.

به‌عنوان مثال می‌توان به نقش توسعه‌ی جمعیتی شهرها و استناد به اتومبیل که به گران شدن قیمت زمین و نظم هندسی شکل آن منجر شد، اشاره کرد که از اوایل قرن معاصر در ایران جاری‌تر شد. در این فرایند قطعه زمین‌های شهری بیشتر به شکل مستطیل تبدیل شد که ضلع کوچکتر آن در کنار خیابان قرار گرفت. حیات مرکزی در الگوی سنتی به حیات میانی تبدیل شد و فضاهای ساخته شده در دو طرف مستطیل قرار داده شدند.

در بسیاری از این گونه خانه‌ها در ابتدا هنوز مطبخ در زیر زمین قرار داشت و از هیزم برای سوخت استفاده می‌شد اما بهره‌برداری تدریجی از بخاری‌های خوراک‌پزی که نفتی بودند و چند دهه بعد کاربرد وسایل گازسوز سبب شد مطبخ که جایی دودآلود و کثیف بود، به جایی تمیز و پاک تبدیل شود و سایر وسایل و تکنولوژی‌های مربوط به آن موجب شد که از یک فضای بسته به فضایی باز در خانه‌های آپارتمانی و حتی در بسیاری از خانه‌های ویلایی تبدیل شود. این تحولات که در کمابیش بسیاری از جنبه‌های معماری و شهری صورت گرفت به‌شکل همزمان هم به ظاهر داوطلبانه و هم الزامی صورت گرفت. برای نمونه می‌توان به همین آشپزخانه اوپن یا باز اشاره کرد که در آپارتمان‌های کوچک به فضایی گریزناپذیر تبدیل شدند و به دلباز و بزرگ‌تر به‌نظر رسیدن فضای خانه و تسهیل برخی روابط فضایی کمک کرد و در ازای

آن موجب دگرگونی در برخی الگوهای رفتاری و فکری مربوط به سکونت در خانه شد که در مواردی ناخوشایند تلقی می‌شوند.

بنابراین دگرگونی‌های تمدنی و فرهنگی به تغییرات کارکردی و کالبدی فضاهای معماری منجر می‌شوند که برخی از آن‌ها ممکن است با الگوها و ارزش‌های فرهنگی یک جامعه ناسازگار باشند، مانند موضوع محرمیت و خلوت که در شهرهای جدید در ایران و بسیاری از سرزمین‌های دیگر به‌ویژه شهرهای واقع در کشورهای اسلامی، در بیشتر موارد چگونگی سکونت را به‌صورتی نامناسب مورد تأثیر قرار داده است.

چالش و تعامل میان سنت و تجدد (مدرنیسم، پسا مدرنیسم و سایر جریان‌های فلسفی و اجتماعی) را شاید پدیده‌ای گریزناپذیر دانست، این پدیده برای کشورهای غربی که از یک سو بیش از دو قرن است که با این پدیده مواجه هستند و از سوی دیگر در بسیاری از زمینه‌ها، زیرساخت‌های فرهنگی و تمدنی برخی از تحولات را کمابیش بهتر از سایر سرزمین‌ها دارند، غالباً کمتر دچار چالش‌های بزرگ می‌شوند، اما سرزمین‌هایی که زیرساخت‌ها و تجربیات کافی را فراهم نکرده‌اند، شرایط پیچیده‌تری خواهند داشت، بنابراین بررسی چگونگی کنش بین معماری سنتی یا بومی و معماری وارداتی یا متجددانه می‌تواند گامی کوچک در بررسی راه‌کارهای سودمند برای تعامل مناسب بین سنت و مدرنیسم در معماری می‌تواند دانسته شود.

متن‌های این کتاب حاصل بخشی از ترمیم‌هایی است که پژوهشگران دوره‌ی دکتری معماری، در دانشگاه آزاد اسلامی واحد قزوین در درس سنت و مدرنیسم در مسیری زیر نظر اینجانب انجام داده‌اند، که ساماندهی و تنظیم آن‌ها توسط سرکار خانم دکتر مهدخت کیائی صورت گرفته است و لازم است از همکاری ارزشمند ایشان در فراهم آوردن این مجموعه سپاس‌گزاری کنم. از پژوهشگران ارجمندی که در این مجموعه همکاری داشته‌اند، قدردانی و تشکر می‌کنم. از ریاست محترم دانشگاه، جناب آقای دکتر موسی‌خانی و مشاور عالی‌قدر ایشان، جناب آقای دکتر عطایی که بدون حمایت‌های معنوی آنان این اثر به این شکل منتشر نمی‌شد، نهایت سپاس‌گزاری را دارم. همچنین از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه و همکاران محترم این حوزه تشکر می‌کنم.

حاج میرزا سلطان‌زاده

دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

تابستان ۱۳۹۶